

جورج بوش ئيمامي سيزده هه مي شيعه كان

ويليام ئوبيمين

وه رگير: عوسمان - م

ويليام ئوبيمين، پروفيسوري ئينسان ناسي و به پرسي به شي زانستگه ي براونه كه ئه مسال ماموستايه كي ميوانه له زانستگه ي ستانفورد.

پله به رزترين كاربه ده ستي ئاسايش و ئه منيه تي ئيران، حه سه ني روهاني له مانگي ئوكتوبري 2004 رايگه ياند قازانجي ئيران له وه دايه كه جورج بوش جاريكتر بيته وه به سه روك كووماري ئه مريكا. قسه كاني ناوبراو ليكوئه وه راني ئه ريكاي سه رسام كرد. به لام ئيستا روونه كه روهاني راستي ووتبوو: ده وله تي بووش له هه موو ريبه راني تري ئه مريكايي له بردنه پيشي قازانجي ريبه ريبه شيعه له ئيران و ناوچه كاني تري روزه لاتي ناوه راست چالاكتر و هه لسوورتر بووه. بريك له گورويه كاني پاريزه ر و پشتيواني مه زهه ب له ئيران، بووش به ئيمامي 13 هه مي شيعه كان ناو ده به ن، ئاماژه يه كي ته وس ئاميزه به ميژووي 12 ئيمامي شيعه كه بو موسولماناني ئيران و عيراق پيروزن.

هه لبه ته له وانه يه پشتيواني بووش له مه زهه بي شيعه به ئه نقه ست نه بي. به لام ناتوانري گومان له كاريگه ريبه سياسه ته كاني ئه و حكومه ته له سه ر به هيز بووني ده سه لاتي شيعه كان بكرى. ده وله تي بووش ئيجازه ي به كومپانيا ئه مريكاييه كان داوه كه به وه لاناني گه ماروه ئابوريه كاني سه رده مي كلينتون يارمه تي پيوست و شايان به ئابوري جمهوري ئيسلامي بكن. له حاليك دا وه زاره تي دارايي له سه ر خه لافكاريه بچوكه كان له باره ي ئه م گه ماروانه وه، وه ك ريگرتن له چاپه مه نيه ئه مريكاييه كان له دامه زراندني سه رنوسه راني ئيراني، سه ختگيري ده كا، يان ئيجازه به گورويه كاني زانستگه نادا له ئيران كبوونه وه بكن، له هه مان كات دا هه لسوورانه ئابوريه كاني كورپراسيونه سه ره كيه ئه مريكاييه كان كه له ريگاي به شه لاوه كيه كاني خوئه وه له كانادا، ئوروپا و دويه ي له گه ل ئيران مامه له ئه كه ن ئازاد كردوه. كومپانيا خزمه تگوزاريه نه فتية كاني وه ك (هاليبرتون) له پيش له راپه ريني سالي 87 وه له ئيران هه لسووراني ئابوريان هه يه، له حاليك دا كه دووكانه كان و فروشگاكاني ئيران ليوالتيون له كالاي ئه مريكايي. بيچگه له مه ش، له وه ي دا كه ده وله تي له كونترول قيمه تي نه وت دا كاريگه ري نه بووه، قازانجي ماليي فراواني بو ده وله تي ئيران به ديارى هيناوه. له كوئايي ده يه ي 1990 ئابوري ئيران وه زعيكي زور خراپي هه بوو. له م هه لومه رجه ي ئيستا دا كه قيمه تي نه وت گه يشتوته به رميليك 50 دولار، حكومه تي ئيران

سه روه تي نوځي زوري به ده ست هيناوه.

به لام گرنگترین قازانجه کان له مه يدانی سیاسی دا به ده ست هاتووه. هیچ کاریک به قه ده ر هه ره شه سه ربازیه کانی ته مریکا له مهر هیرش بو سه ر سه نعه ته ته تومیه کانی ئیران، له په ره سه ندنی خوشه وه یستی ربه رانی شیعیه ته م ولاته دا کاریگه ر نه بووه. ربه رانی حکومه تی ئیسلامی ئیران به توندی له لای زوربه ی خه لکی ته م ولاته به تاییه تی لاوان بیزارو و جیگای نه فره تن، چونکه لاوان دژ به سیاسه ته کومه لایه تیه کانی ده وله تن. به لام مه سه له ی مافی ئیران له بابه ت گه شه ی سه نعه ته ته تومیه که ی ته نیا مه سه له یه که که ته قریبه ن ته واوی سه رانی ئیران له سه ری ریکن. ته م هه سته نه ته وه ییه متمانه ی مه لاکانی بردوه ته سه ر و به ته گه ری زور جاریکیت ره فسه نجانی ده گه یه نیته وه پوستی سه رکوماری.

هه لبه ت له عیراق، ناعیلاجی ده وله تی بووش بو سه لماندنی توانایی نامریکا له به ریوه چونی هه لباردنی به ر له ۳۰ ی ژوئین، له لایان زوربه ی شیعیه کانه وه و ربه ری زیره کیان، ئایه توله سیستانی که لکی لی وه رگیرا و له تاکام دا به ته گه ری زور شیعیه کان هیزی سیاسی زال ده بن له عیراق.

گوشار له سه ر هیزه کانی دیکه ی ناوچه که بو گه یشتن به (دیموکراسی) بوه ته هو ی په یدا بوونی ده سه لاتی شیعیه له نیوان که مایه تیه کانی دانیشتووی ناوچه که. ته مریکا گوشاری خسته سه ر عه ره بستانی سعودی که سیسته می حکومه تی خو ی به ئیجازه دان به هه لباردنی به رپرسانی ناوچه یی به نازاد نیشان بدا. گرنگترین هیزی به هره مه ند له م سیاسه ته، شیعیه کانی ناوچه ی نه وت خیزی روژاوا ی ته م ولاته بوون. ته و شیعانه ی که ساله های سال له ژیر سته می حکومه تی کونه پاریزانی وه هابی دا بوون، ئیستا به رپرسانی ناوچه ی خو یان هه لباردوه. قه ته ر دادگایه کی تاییه تی بو شیعیه کان دیاری کردوه و ربه رانی سوننه ی به حره بن نیگه رانن که گوشاری ته مریکا چلون ره خنه و نفوزی زوربه ی شیعیه کانی له م دورگه یه زیاد کردوه.

پیداگرتنی بووش له سه ر چونه ده ره وه ی هیزه سه ربازیه کانی سوریه له لوبنان نه عمه تیکی خواویه بو شیعیه کانی ته م ولاته. حیزبولله، بزوتنه وه یه کی شیعیه که بیست سال پیش بو به ربه ره کانی له گه ل مارونیه ته مه سیحیه کان و موسولمانانی سوننه پیک هینرا، ئیستا به هیزترین و ریخراوترین حیزبی سیاسی لوبنانه که باسکینکی کاریگه ری سه ربازیشی هه یه. گوشاری ته مریکا له درژ ماوه دا و پاش ده ست پیکردنه وه ی شه ری ناوخوا که ته رته شی سووریه کوتایی پی هینا بوو، ده بیته هو ی سولته ی شیعیه کان.

ته نانه ت عه له ویه کانی سوریه ش له سیاسه ته کانی بووش به ره مه ند بوون. به شار ته سه د که له به شی عه له ویه شیعیه کانه، ربه ریکی لاوازه که له سایه ی که سایه تیه به هیزه کانی پاشماوه ی

حکومه تی باوکی له ده سه لات دایه. به لام هیرشه کانی ته مریکا بو سوریه توانیویه بیته هوی خوشه ویستی به شار، مه سه له یه ک که له هه لومه رجیکتر دا محال بوو.

هه ر به هه مان شیوه که ده وله تی بووش ده زانی، سیاسه تمه دارانی شیعه لایانگری پیکهاته ی یاسای شه ریه تن له ته واوی قه واره و پیکهاته ده وله تی و یاساییه کانی وولته که یان دا. وه دیهاتنی خه ونی (ئاسوی دیموکراسی له سه رتاسه ری روزه لاتی ناوه راست) باشترین مه جال و ئیمکانی بو سیاسه تمه دارانی مه زهه بی ده ره خسینی بو گه یشتن به ناواته له میژینه کانیان. ناوا ره وتیک له راستی دا ده بیته هوی ته وه که بووش نازناوی یه کیک له گه وره ترین گه شه پیده رانی حکومتی ئیسلامی له میژووی ئیران دا بو خوی ته رخان بکا. میراتیکی به جی بو چل وسیهه مین سه رکوماری وولته یه کگرتوه کانی ئامریکا.